

Beogradske Novine

Broj 30.

BEOGRAD, četvrtak 9. marta 1916.

GODIŠTE II

UREDNIŠTVO I UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI SALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKE NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog general-štaba.

K. B. Beč, 8. marta.

Javlja se iz glavnog stana ratne štampe:

Rusko bojište:

Na bojištu vojske general-pukovnika nadvojvode Josipa Ferdinanda vodila se i u toku jučerašnjeg dana snažna bitka. Inače nema nikakvih važnijih događaja.

Talijansko i balkansko bojište: Svuda je mir.

Zamjenik glavar glavnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

K. B. Berlin, 8. marta.

Wolffov brzojavni ured javlja iz glavnog stana ratne štampe:

Zapadno bojište:

Francuzi su dočkan uveče pokušali bjezuspješno da izvrše protivnapad na položaje, koje smo mi osvojili istočno od Maisons de Champagne. Na zapadnom kraju se još vode borbe ručnim granatama, ali se već sada može reći, da je napad potpuno odbijen. Na lijevoj obali Maase, da bi se još više popravili naši položaji kod Douamonta, i na obroncima Cote de Talou, izvršen je napad u dužini od 6 i dubini od 3 kilometra. Osvojena su sela Forges i Regueville, vis Raben i šuma Cumieries. Protivnapadi Francuza odbijeni su sa krvavim gubicima po njih.

Poginuo je najveći dio neprijateljske posade osvojenih mjesta, ostatak je posade od 58 časnika i 3277 vojnika zarobljen. Osim toga smo zapljeno 10 topova i još dosta ratnog materijala. Kod Woevre izbačen je neprijatelj i iz posljednjih kuća kod Freunes. Tamo je zarobljeno 11 časnika i preko 700 vojnika. Zapljeno je i nekoliko mašinskih pušaka. Naši avijatičari bacali su s uspjehom bombe na mjesta zapadno od Verduna, gdje su bile ulogorene neprijateljske čete.

Istočno bojište:

Na više dijelova fronta odbijeni su djelimični ruski napadi. Željeznička pruga Ljabowiczki (jugoistočno od Baranowiczki) Luninec, na kojoj je bio živ

željeznički saobraćaj, zasuta je od naših avijatičara sa uspjehom bombama.

Balkansko bojište:

Nema ničeg novog.

Izveštaj francuskog generalnog stožera.

Priznanje njemačkog uspjeha kod Verduna.

K. B. Beč, 8. marta.

Iz glavnog se stana ratne štampe javlja:

Izveštaj francuskog generalnog stožera od 7. marta 3 sata. U Argonnima odbili smo nekoliko pokušaja neprijatelja, da zaposjedne jedan lijevak kod Haut Chevauchee. Naša artiljerija produžila je gadjanje neprijateljskih spojnih puteva. Zapadno od Maasa Nijemci su bili u stanju pomoću žestoke vatre prodrijeti u okolini Regnievillai da krenu duž željezničke pruge. Žestokim napadom, koji su Nijemci u istom trenutku preduzeli protivu visa 265, uspjeli su, da i pored velikih gubitaka, koje im je nanijela naša artiljerija, zauzmu isti vis. Mi držimo selo Bethincourt, šumarke zapadno od Krähnvalda, Cumieresa i gornji dio kote Oisa. Artiljerijska borba trajala je u toku noći istočno od Maasa, u predjelu od Brasa i Hardaumonta, kao i u Woevrue; borba je bila vrlo jaka. U odsjeku Fresnesa povukli smo se do podnožja kote Lorainesa.

11 sati. U Argonnama gadjali su naši odbranbeni topovi u predjelu Avocourta jedan neprijateljski aeroplan, koji je pao u naše rade. Oba su avijatičara, koji su ranjeni, zarobljeni. Zapadno od Maasa trajala žestoka vatra s granatama teškog kalibra. U toku dana neprijatelj je umnožio svoja preduzeća pješadijom između Bethcourta i Maasa. Njegovi su napadi bili suzbijeni, osim u odsjeku Krenwalda, gdje se neprijatelj mogao utvrditi. — Zapadno od Maasa trajao je žestok artiljerijski boj u predjelu šuma kod Hardaumonta. Nijemci su prodrli u opkope iz kojih su odmah našim protivnapadom istjerani. U Woevru je neprijatelj zauzeo selo Fresnes poslije kratke borbe, koja mu je nanijela teške gubitke. U Vogesima gadjali smo logor kod Dienfenbacha, istočno od Mülbacha, i rovove neprijateljske u predjelu Wattwajlera.

Jedan engleski glas o bici na Verdunu.

Originalan izvještaj „Beogradskih Novina“

Rotterdam, 8. marta.

„Manchester Guardian“ piše: Najveća je ludost smatrati njemačko prodiranje ka Verdunu drugačije, a ne u ozbiljnoj svetlosti. Mi sumnjamo da će ententa moći ponoviti eksperimenat ofensive.

Evakuacija Valone.

Originalan izvještaj „Beogradskih Novina“.

Lugano, 8. marta.

Po vjestima milanskih listova, talijanski podanici u Valoni prevezeni su na talijanskim brodovima u Bari.

Engleska i borba oko Verduna.

Pred Verdunom grme austro-ugarski i njemački veliki mužari. Sa gvozdenom energijom utiskuju se njemačke divizije u zaraćeni pojas pred Verdunom i sa uzdržljivom zabezegnutošću, brigom i bojažnošću cijela je Francuska uprla svoje poglede na front, koji se je sada uslijed odlučnog protivnika uzdrmao. Ma da francuski listovi počinjući od ozbiljnog mjerodavnog „Journal des Debats“ pa do frivolnog šaljivog „Le Matin“-a trube sve moguće glasove spokojstva, kojima zavaravaju svoju zemlju, Verdun već nije nikakav grad, nema nikakvoga značaja za strategijski položaj, a najzad i onako bješe plan Joffre-ov, da Verdun napusti. Da li će se francuski narod sa ovim nevrijedećim utjehama zadovoljiti ili neće, sada je ovog trenutka sasvim beznačajno. Pa i mi nećemo o tome ništa govoriti, da li će Nijemci osvojiti Verdun — što posvjedočavaju obična pitanja ententnih ministara. Mi ovoga puta hoćemo govoriti više o psihološkom trenutku, koji je od strane entente iz mržnje i sebičnosti potisnut iz svjetske povjesnice.

I opet vidimo jednoga člana entente uklještenog, i opet vidimo kako drugi članovi entente gledaju, ne usudjujući se u samrtnoj nevolji pružiti ma i najneznatiju pomoć svome savezniku. Tko je naučio u ovim danima čitati novine, taj će u promuklom vrisku Francuza sasvim jasno uočiti strah. Centralne vlasti čuju to, ali kod francuskih saveznika ostaje nečujan, kao i onaj očajni vrisak balkanskih naroda Srba i Crnogoraca. Polako, u prkosnjene herojske hrabrosti, Francuska će biti prinudjena da klekne. A tako isto ne miče se ništa ni na engleskom, ruskom, pa ni talijanskom frontu. Mi nećemo reći, da nema dobre volje, ali nema snaga. Rusija se u svojoj posljednoj velikoj ofenzivi i u svojoj „pobjedi“ na Kavkazu skoro istrošila, a snaga Italije bila je od uvijek većinom na riječi, nego li u ratovanju. Ostaje samo Engleska. Engleska bi mogla pomoći! Onako od oka brojeći ima u Flandriji i sjevernoj Francuskoj skoro 800.000 vojnika. Taj ugledan broj energično upotrebljen mogao bi možda Francuzima donijeti pobjedu, za kojom oni tako čeznu. U istini su Englezi tamo — amo pokušavali prodiranje prema Nijemcima, ali sve to bješe bez određenog plana, tako labavo, da se jasno opaža zlovolja. Na francuska prebacivanja, odgovorila je engleska vlada preko svojih listova, da ofenziva u Flandriji neće moći imati uspjeha,

jer je zemljište ljepljivo. Da li se ikad od strane centralnih vlasti čula tako kukavička izvina? Njene su čete napadale i tukle Ruse u jedno isto vrijeme i ako je Poljska more blatišta, one su probile kroz Srbiju i prebrodile užasnu hladnoću srpskih planina i tek prije nekoliko dana su Talijani saznali, da za austro-ugarske čete nema terenskih, a još manje vremenskih smetnja. A Engleska se vrlo učtivo klanja na očajni poziv za pomoć svojih saveznika i ostaje kod svoje kuće „jer je zemljište ljepljivo“.

Bio je jednom jedan Englez, koji je prije početka bitke svojim vojnicima govorio: „Cijela Engleska čeka, da svaki izvrši svoju dužnost!“ Tako je govorio Lord Helson svojim mornaricama, prije nego što je kod Trafalgara napao francusku flotu. Tako lijepe riječi mi nismo čuli, da je ovoga rata ma koji engleski vođa izgovorio do sada. Očevidno znaju oni sasvim tačno, za što tako ne govore, očevidno znaju oni pouzdano za što današnja Engleska ne očekuje, da svaki vrši svoju dužnost. Pardon, sa izvjesnim ograničenjem očekuje Engleska od svojih saveznika, da svaki svoju dužnost vrši. Engleska šalje svoje sinove u rovove, koje su udesili londonski klubovi. A tek Engleska ne može tražiti od tih gentelmana, da svoju obuću uprljaju na ljepljivom flandrijskom zemljištu. Ali Engleska sigurno očekuje, da Francuska do kraja izvrši svoju dužnost isto onako, kao Srbija i Crna Gora. Time je osnovan trenutak, čiji značaj ima biti gorućim pismenima ispisan u svijesti cijeloga svijeta. Ovaj je rat, rat Engleske, i sve što na strani entente ratuje, ratuje isključivo za Englesku. Belgija, Srbija i Crna Gora su se žrtvovali, Rusija ima da da svoje posljednje vojnike, pa onda dolazi na red Francuska. Ali se već gomilaju na Seni glasovi, koji će francuskom narodu istinu reći, pa već možda nije tako daleko dan, koji će sduvati proigranu vladu Raymonda Poencare-a, koji je dušom i srcem pripadao Engleskoj i biti zamijenjena istinskim patriotama. I ničega nema Engleska toliko da se plaši, kao trenutka, kada će se njeni trabanti osvjestiti. Stoga je sva vještina engleske diplomacije upravljena, da taj trenutak ne nastupi. Za to Engleska drži svoje saveznike gvozdenim klještim i tjera ih u čeljust topovsku Austro-Ugarske i Njemačke, jer Engleska zna pouzdano, da je više stalo do pada Verduna, nego li do probijanja francuskog fronta. Dogadjaj za Verdunom morati će otvoriti oči francuskom narodu i u tom trenutku raskinuti ropski lanac, sa kojim je Engleska vezala svoje saveznike.

Neutralni glas.

Rotterdam, 8. marta.

Roterdamski „Courant“ kaže: Nijemci su postigli neocjenjivi prestiž, što čete koje su proljetos izvedene za jednu veliku ofenzivu, brišu kao sunce što rasta snijeg.

Važnost Verduna za Francusku.

K. B. Paris, 8. marta.

U „La Victoire“ pobija Hervé pokušaj štampe da umanji važnost Verduna. On kaže da bi gubitak Verduna za Francusku bila katastrofa najvećeg značaja.

Panika u Parisu.

Zeneva, 8. marta.

Vojni ministar Gallieni štampanim objavama u Parizu, zapretio je vojnim sudom pronosanje uzbudjujućih glasova. Zbog već stvorene panike 200, koji su pronosili te vijesti sprovedeni su vojnom sudu, od kojih je 100, i osudjeno.

Burna sjednica talijanske komore.

Glasanje, koje je prije nekoliko dana izvršeno u talijanskoj komori, kojim je primljen od vlade predloženi prelaz na dnevni red, nazvali smo mi Pyrovom pobjedom, koja prestavlja još samo posljednje svjetlucanje talijanskog vladinog autoriteta. Već u posljednjoj sjednici bura je potpuno izbila. Opozicija je bila podnijela predlog za odluku, koji je sasvim ličio na izjavu nepovjerenja. Uslijed toga je ministar predsjednik Salandra bio vrlo uzbudjen i mogle su se čuti riječi, koje malo čudno odgovaraju svetom jedinstvu u zemlji. Dakle ništa nisu pomogli pokušaji prikrivanja, uvjeravanja i zataškavanja vladine štampe. Pukotina između vlade i javnog mnijenja postala je za cio svijet vidna i ne može se više izbrisati. Kod zastupnika zavedenog i u neznanju održavanog talijanskog naroda počela se je da budi svijest i više se neće mirno da gleda, kako Italiju jedna bezumna vlada gura u propast. Narodna svijest se probudila i razračunavanje se približuje. Raspuštanjem komore i drugim nasilnim mjerama Salandra može svoju sudbinu istina odložiti, ali joj ne može izbjeći.

U produženju donosimo tok te značajne sjednice:

K. B. Rim, 8. marta.

Talijanska je komora pretresala pitanja i interpelacije. Pošto je vlada odgovorila na mnoga pitanja, među ostalima i pitanje o zanimanju ratnih zarobljenika, odgovorio je ministar vojni na interpelaciju o nedovoljnom potpomaganju porodica ratnika, izjavio je, da vlada zbog oskudice u sredstvima ne može više činiti. Izdaci za potpomaganje tih porodica iznose već tri stotine četrdeset milijuna lira mjesečno. Pri izdavanju te pomoći dešavaju se često zloupotrebe. Dotočne žalbe podnjete su u vidu predloga za odluku.

Ministar Salandra je izjavio, da vlada ne može primiti podnjete predlog za odluku, jer on znači nepovjerenje vladi. On zahtjeva, da se predlog povuče. Poslanik je Vigna, izjavio u ime potpisnika pobuda, da oni pri njima ostaju, našto je Salandra predložio, da se riješenje o pobudama odloži na šest mjeseci. Poslanik je Cicotti primjetio, da je vrijeme, da se jednom prestane sa tom karnevalskom igrom, jer ona unizuje ugled komore kod naroda.

Poslije ovoga je predsjednik komore saopštio, da mu je podnjet predlog o tome, da se utvrdi sposobnost komore za rješavanje.

Ministar predsjednik Salandra je poslije ovoga dao slijedeću izjavu: Kad je vlada prošloga decembra tražila od komore izjavu povjerenja, ja sam molio, da se iskreno glasa i dodao sam, da će oni, koji smatraju da se kabinet ne nalazi na visini svoga zadatka, glasanjem iz treljivosti ili sažaljenja učiniti vladi i zemlji rdjavu uslugu. Poslije toga je vlada dobila poznatu većinu glasova i mi smo imali prava vjerovati, da nas komora otvoreno i ozbiljno potpomaže. Danas međutim vidimo, da se sve pokušava, da se na pretres istaknu pitanja, koja su svojedobno mogla imati mjesta u okviru budžeta. Ja pitam sebe i komoru, da li je ta neprekidna igra sa poimničnim glasanjem dostojna. Meni izgleda, da komora, ako bi se ovako i dalje produžilo, neće poslužiti zemlji onako kako bi trebalo i da bi ja bio primoran, da kruni podnesem shodne odluke.

Poslanik Zreves je uzviknuo: Počnite i i sa ucjenjivanjem komore.

Drugi poslanici vikali su: Vi prijetite sa raspuštanjem komore, jer osjećate, da komoru ne možete više održati. Vi hoćete silom, da se održite na vašim ministarskim položajima.

Salandra je vrlo uzbudjeno odgovorio. Socijalista Dugoni ostao je pri svome predlogu, da se poimničnim glasanjem utvrdi sposobnost komore za rješavanje. Poslije prilične larme i dobacivanja riječi među poslanicima, predsjednik je utvrdio, da je komora sposobna za rješavanje, pa je odmah zatim zaključio sjednicu.

U parlamentarnim krugovima prijetnja Salandrina nije naišla na povoljnu ocjenu. Pita se, da li Salandra misli na ostavku kabineta ili pojedinih ministara, na raspuštanje komore ili na njeno nepromijenjeno odlaganje. Prevladuje mišljenje, da je ministar predsjednik ciljao na odlaganje komore.

Austro-Ugarska.

Ulaz austro-ugarskih četa u Skadar.

(Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“).

O radosti arbanskog naroda pri ulazu austro-ugarskih četa u Skadar, javlja nam, uslijed saobraćajnih teškoća zadocnjeli slijedeći izvještaj: Skadar, 6. marta.

Tako dugo očekivani ulaz austro-ugarskih četa u Skadar proizveo je ovdje veliku radost. O ovoj vijesti izvješteni planinski (fisovi) plemena spustili su se iz svojih obitališta u varoš u beskrajnoj razdraganosti. Vojne su vlasti uredile upravu. Muharem beg Gjul-beg imenovan je za predsjednika opštine, a Hil Mossi za direktora policije. Oni muslimanski krugovi, koji su daleko stajali od predjašnjeg narodnog pokreta, sada su mu se priključili. Malisori u gomilama hitaju u Skadar, da se prijave kao dobrovoljci. Sinovi, očevi i djedovi žele, da se zajednički bore protiv Talijana. Ako se koji starac odbije, on se protivi, da se u svoje selo vrati. Često se ti odbijeni starci pravdaju, da ih je sramota vratiti se od svojih žena, a da ne učestvuju u oslobodilačkom ratu.

Članovi engleske misije Crvenog Krsta.

K. B. London, 8. marta.

„Reuterov“ brzojavni ured javlja, da su članovi engleskog Crvenog Krsta, poslani u Srbiju, dočekani sa najvećom predusretljivošću u Austro-Ugarskoj. U Beču im je bilo dozvoljeno potpuno slobodno kretanje. Članovi engleske misije saznali su, da se najljepše postupaju sa engleskim podanicima interniranim u Austro-Ugarskoj i o tome su se i članovi misije lično uvjerili.

* * *

Izgleda, da se u zemljama entente ipak polagano vraća razum i želja za istinom. Ova vijest Reuterovog ureda, koji je pronosio najfantastičnije laži o stanju u zemljama četvornog saveza, je isto tako karakteristična, kao jedna slična notica, koja je prije vrlo kratkog vremena objavljena u „Timesu“, a po kojoj je jedna bolničarka pričala o svojim dobrim utiscima u Beču.

Engleski narod po tome vidi, kako je dosada obmanjivan i šta može da misli o ljubavi prema istini njihove vlade i njoj odanom novinstvu. Izgleda, da se ne smije ići dalje u suzbijanju istine, šta više već se čine blagi pokušaji, da se ovoj želji za istinom izadje u susret.

Balkanske vijesti.

Srpske čete na francuskom frontu.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.

Atena, 8. marta.

Na Krfu se od ostataka srpske vojske ukrcalo petnaest hiljada za Marseille. Oni su opredijeljeni za francuski front.

Francuzi napuštaju Solun.

Sofija, 8. marta.

Prema douzdanim vijestima, počeli su Francuzi otpremati svoju vojsku iz Soluna. Prije nekoliko dana stigla u Solun dva prazna transportna parobroda, a imade i, drugih sigurnih znakova, da Francuzi pomalo ostavljaju Solun.

Revizija turskog ustava.

K. B. Carigrad, 8. marta.

Poslije govora ministra izvanjskih poslova Halil-bega, u kome je on odgovorio na više primjedaba i objasnio potrebu revizije ustava, da bi došlo do bolje ravnoteže i izbjeglo se često mijenjanje vlada, primio je senat sa 36 protiv 4 glasa tekst člana VII. na način, kao što je to vlada predložila, a parlament odobrio. Ovim se daje sultanu neograničeno pravo raspuštanja parlamenta. Još neke izmjene izglasane su sa istom srazmjerom glasova.

Najnovije brzojavne vijesti.

Salandrina pretnja Komori.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.

Lugano, 8. marta.

U političkim krugovima u Rimu vlada veliko ogorčenje usljed pretnje Salandre da će izvršiti pritisak na komoru. Hodnici komore bili su juče do ponoći živahni. Misli se, da će skorašnjih dana biti važni dogadjaji.

Iz poslednjih dana Srbije.

Pašić i Venizelos.

Kada je vlada Nikole Pašića govorila o situaciji, govorio je uvijek Pašić, da će Grčka nesumnjivo stupiti u rat na strani Srbije, ako bi Bugarska napala Srbiju. Jedan dio srpskih narodnih zastupnika naročito oni, koji nisu pripadali Pašićevoj vladi, nije se slagao sa ovim mišljenjem Nikole Pašića. U kuloarima se Narodne Skupštine u Nišu vrlo često govorilo o tome, i mnogi poslanici su tvrdili, da je Pašićeva politika već i zato pogriješna, jer on Grčku i Venizelosa smatra kao dva identična pojma. Ovo Pašićevo vjerovanje, da će Venizelos uspjeti Grčku uvući u rat, dijelili su i Pašićevi prijatelji, i to se lijepo vidi iz jedne izjave bivšeg srpskog ministra pravde dr. Dragoljuba Arangjelovića, koji je odmah po svom povratku sa puta u Italiji i Grčku, rekao između ostalog i ovo o svojim utiscima iz Grčke:

„Venizelos je naš čovjek. Posljednji izbori, na kojima je Venizelos odnio pobjedu, izvršeni su ruskim novcem. Venizelos zato vrlo dobro zna šta duguje Rusiji i Srbiji. Ni trenutka ne sumnjam u iskreno prijateljstvo Venizelosa.“

Ove su izjave bivšeg srpskog ministra karakteristične već iz dva razloga. Prvo se iz njih vidi, koliko je bila pogriješna politika Pašića, koji je vjerovao, da će jedan čovjek moći Grčku uvući u rat sasvim protiv interesima zemlje, i drugo se vidi još, da su Pašić i njegovi drugovi znali, da je Venizelos plaćen od Rusije. Oni su vjerovali, da će mu poći za rukom, za ljubav ruskog novca Grčku uvući u krvavi rat.

Iz ovih razloga je i razumljivo, što je vijest o padu Venizelosa, nekoliko dana pred bijegstvo srpske vlade iz Niša, izazvala najveću paniku; ta vijest je izazvala veću pometnju, nego li sve ostale opasnosti, koje su u tom trenutku prijetile Srbiji.

Jedan viši državni činovnik, koji je tih dana bio u Nišu, opisuje nam ovu zanimljivu scenu:

„Kaka je u Niš stigla zvanična vijest o padu Venizelosa, držana je baš ministarska sjednica pod predsjedništvom princa Aleksandra. Pred zgradom na Nišavi, u kojoj je držana ministarska sjednica, sakupilo se mnogo političara i novinara, koji su bili radoznali, da čuju šta će ministri reći o promijenjenoj situaciji. Prvi je izišao ministar Marko Gjurčić, koga su odmah mnogi opkolili i skovitali pitanjima, da kaže kako stoji situacija.“

„Još ima nade da će Venizelos ostati“, rekao je ministar. „Iz Atene nisu stigle još nikakve definitivne vijesti. Mi se nadamo, da će i poslije posljednjeg incidenta ipak početi sa iskrcavanjem engleskih i francuskih četa.“

Na to će zapitati jedan prisutni novinar ministra: „Zar je Venizelos jedini prijatelj Srbije u Grčkoj?“

„Da, na žalost izgleda, da je tako,“ odgovorio je ministar.

I ova je rezignacija srpskog ministra bila tačna. Kao što su događaji pokazali, vlada Nikole Pašića imala je u Grčkoj samo jednog prijatelja, i to od Rusije plaćenog Venizelosa.

Treba još napomenuti, da je Nikola Pašić, koji je nerado davao svoj sud o ljudima sa kojima je radio, otvoreno priznavao, da mu je Venizelos najveći prijatelj.

Arbanija kao riznica ruda.

Povodom toga, što su zbog rata bile zatvorene mnoge u rudama bogate zemlje, iz kojih smo mi do početka rata podmirivali naše potrebe u rudama i plemenitim kovinama, a osim toga sada još povećanom tražnjom naročito bakra, a ne manje zlata, srebra, olova i željeza, — često se puta ističe pitanje, da li u komu predjelu balkanskog polostrova, koje je posjela vojska centralnih vlasti i Bugarske, ima takvih kovina. Pri tome se svakako pomišlja na Srbiju, i na od sad još malo ispitane, ali prema dosadanjem iznalaznju dosta bogate majdane bakra i željeznih ruda u Bugarskoj; ali se daleko veća pažnja obraća nekadanjoj terra incognita Evrope, do posljednjeg balkanskog rata jedva ispitanoj Arbaniji. Mjere predostrožnosti, koje su turski gospodari zemlje preduzimali protivu nepozvanih ispitivača zemljišta, možda su uvećale gledašće, da mora biti skrivenog, velikog neiskorišćenog blaga. Svaki stranac, koji je stupio na arbanško zemljište i voljan bio da propuče zemlju, morao se kod turske vlade pismeno obvezati, da nenamjerava da istražuje rudnike, dakle rude, kovine i ugulj. Meni je bilo dano, tako nam piše jedan naš suradnik, da Arbaniju u toku nekoliko desetina godina propuče u svim pravcima, i ja sam tom prilikom, i ako dosta površno bio u stanju da utvrdim, da na mnogim mjestima, a naročito u predjelima donjeg Drina, dalje na obroncima Rudske planine, Male Rijeke ima slojeva uglja, željeznih ruda i bakra. Arbanasi su mi dalje u razgovoru napomenuli, da su takvi iznalasci učinjeni i na drugim mjestima gornje i donje Arbanije. U istini je još u staro doba bilo poznato, da u Arbaniji ima ruda i kovina. Naročito je bilo zlatnih rudnika u predjelu Perustena, jednog plemena, koji je živio na granici Epira, u sadanjoj sjevernoj Arbaniji, na sastavu Drina. Ali već u srednjem vijeku nije više bilo ni traga od tih rudnika. Ipak se u jednom spisku iz godine 1595., koji se nalazi u venedicijanskoj arhivi, pominju dva srebrna rudnika, koja su bila u sjevernoj Arbaniji: u Fandi, zemlji Dukadjina (danas pripada predjelu Miridita) i u brdima više Lješa i Bulgari (jedno selo u blizini Lješa, danas nazvano Bulkjeri). Prema pomenutom dokumentu u jednom od tih majdana bilo je i zlata. Može se pouzdano reći, da će se u Arbaniji naći mnogo zemljino blago, kad poslije rata nastane vrijeme, da se zemlja mirno i temeljno ispita. U koliko će se očekivanja ispuniti, za sada se još ne može reći.

Podlistak.

Skodina tvornica.

od Karina Michaelisa.

(Nastavak 2.)

Škodine su radionice ogradjene visokim zidovima, arhitektonski izradjeni, da se zadovolji i ljepoti. Pa ipak čine neprijatan utisak. I nehotice se moramo uplašiti, jer ne samo, da je zabranjen ulazak u radionicu, nego bezbrojni plakati zabranjuju pristup i na pločnike oko zidova. U malim odstojanjima stražare stažari sa istaknutim bodom na puški. Dabogme, da sve te radionice stoje pod vojnom zaštitom.

Kad se kroz iglene uši provučemo ne dolazimo na nebo, nego u djavolsku kuhinju, u kojoj je glavni kuvar bio Belzebub, a obroke dijelila prababa djavola. Tu se stane zbunjen, kao za vrijeme mira na raskrsnici Kärtnerove ulice u Beču.

Svako mjesto u dvorištu zauzeto je sa sirovinom. Tu lavina uglja, tamo magnetski sud, iz kojega nam prijete, da će nam se na glavu nakapati hiljadu kila rastopljenog željeza. Taman se ugleda slobodan prolaz, pojavljuju se sa svih strana beskrajno dugi teretni vozovi, pa se moramo što pre privući usijanoj peći, a da nas ne priklješti. Mjesta, mjesta!

Izgleda da vagoni neodredjeno klizaju, oni prolamaju puteve, gdje ih očevidno nema, savijaju se oko uglova, puze kroz uske sokačiće i najzad se zaustave pred jednom vijugastom, nalik

na crijeva, cijevi, koja su sva oznojena. Teretna su kola napunjena sitnim ugljem. Kao kućni oluci više preko njih otvorene cijevi od gore do dole, iz koje se izvijaju od hiljadu dijelova gvozdene zmijske s otvorenim ustima, koje željno srću ugađitu hranu. Ali one ne mogu dugo da zadrže tu svoju hranu već ih moraju predati većoj cijevi, gdje se pretvara u plin, koji podzemnim putevima dopire do peći. Kad se peći usijaju kao sunce, onda otpočinje topljenje.

Pod vedrim nebom leži u gomilama neizradjen materijal izvadjen iz najtajnije dubine zemlje. Crvenkasti željezni odlomi u pločastim komadima, ugasitim kao cigle sa kućnih krovova, koje je oluja oborila i razmrvila. Ogromne rpe na plavetnikastim spiralama djeluju kao strunja, koja je izbačena iz kolosalnog dušeka — mijenjajući svoju boju sa oblacima; ali jedna je jedina sunčana zraka dovoljna, da je pretvori u onu užasnu usijanost.

Pred svim tim raznolikim neizradjenim materijalom stoji željeznica, gotova na usluzi. Visoko gore između bezbrojnih gvozdenih poluga kreće se veličanstveno magnetski čekrk. Radnici spokojno sjede i oprezno paze na svoj plijen. Na zupcu čekrka visi jedna obrnuta velika kašika, koja djeluje kao da grabi, te nečujno nalijeće na gomilu željeza, pa da vidite: pola pjevajući, pola tugujući, kao sa očajnim vriskom grabi one hiljadu kila teške ploče u svoje krilo. Magnetska snaga drži ih, dok međutim se čekrk, kao orao sa svojim upljenjenim jagnjetom, u provaliju strmekne. Tada ih bezbrižno trpa u vagone. Sad opet oblijeće oko čeličnih spirala — jedva osjećajući magnetsko disanje, kada se preobrate u

plamičke, igrajući i cupkajući. One se objese oko vještaka bez razmišljanja, koliko ih on ima da nosi. On se obrne i sve te nasrtljivce pobaca u drugi vagon. Kad su sva kola puna, onda se odvode na drugu skretnicu, gdje se izručuje u dvokolica, koja se, kad se jedna za druga ulanče, automatski privuku pozadi peći. Svaka kolica imaju tri odjeljka i tri kašike od čelika.

Napolju je noć. U unutrašnjosti vlada pomrčina, gusta i teška, a ispod visokoga krova na tavanu ližu kao iz kratera čas kao logorska vatra, čas kao krv crveni vulkanski mlazevi.

Mjesta, mjesta!

Ljudi su mravi. Ništa ne osjećaju. Ovdje je vasiona crvene vatre, crnih čekrka. Tu nisu stvojenja, koja mnogo govore. U jezovitom ćutanju pokreću se, kao golijatski bogalji, koji se, viseći jedan o drugome pod ruku, neprekidno pokreću. Kostu se lome, disanje siše, ali ni jedne jasne riječi.

Čekrk opruži svoje kandže, koje nosi jedna poluga, i koja dopire do dvostrukih kandži, koje se uhvate za tovarno koritance. Tada se otvore vrata jedne peći, čekrk unese kašiku unutra, koja se tako okrene, kao da hoće sve da iznese i — vrata opet paduu. Čekrk zatim uzima idući tovar.

Unutrašnjost peći bjelja je od srebra, sjaj-nija od mjesečine. Od srebrenog snijega čitavo jezero po kome se talasi polako uzdižu i spuštaju.

Dovoljno je čelik topljen. Vazdušni su mjehurići nestali, sad dakle treba jelo izručiti. Na jednom ugnutom mjestu stoji sud u visini od dva

Narodna privrjeda.

Novo mirnodobne industrije centralnih vlasti.

U prošlom broju našeg lista smo donijeli članak o ratnoj spremnosti centralnih vlasti, iz koga se vidi, koliko su ništavne nade entente da će ona moći blokadom i sprečavanjem dovoza sirovine osujetiti proizvodnju ratnih artikala. Kako se pak ententa još sad oruža, da poslije borbe oružjem otvori privrjedni rat protivu centralnih vlasti, to je potrebno utvrditi, da bi i takav rat morao ispasti samo na njenu štetu.

Prije svega, kao što je poznato, zabranjen bi bio uvoz njemačke i austro-ugarske robe, pa bi se onda učinio sporazum, da Engleska, Francuska i Rusija ne smiju zaključiti nikakvi trgovački ugovor sa Njemačkom i Austro-Ugarskom bez zajedničkog pristanka. Što su Austro-Ugarska i Njemačka prodavale u Engleskoj proizvode u okrugloj vrijednosti od 2 milijarde, to se ta okolnost ima pripisati isključivo priznatoj cijelishodnosti od strane engleskih kupaca. Engleska ima dosta slabo razvijenu kemijsku industriju, jer joj nedostaje sistematski naučni predhodni rad. Nijedna druga zemlja ne može joj naknaditi ove proizvode. Zabrana njemačkog uvoza pogodila bi dakle životne uslove engleskog gospodstva.

Sporazumi o trgovačkim ugovorima padaju sami sobom, jer ih Rusija nikad nebi mogla održati. Veza između Austro-Ugarske i Njemačke s jedne strane i Rusije s druge strane, može se remetiti carinskim smetnjama, ali se ne mogu nikad raskinuti. Kojim se putem može trgovinski saobraćaj sa Engleskom, Francuskom i Amerikom poboljšano unaprediti? Da li bi se možda imao zamijeniti teški vodeni put neposrednom željezničkom vezom? — Vrijednost ruske inostrane trgovine iznosila je u god. 1913. ukupno 2800 milijuna rubalja. Od toga je sama Njemačka uzela 1095 milijuna ili 38%; Engleska 337 milijuna rubalja ili 6%; Francuska 157 milijuna rubalja ili 3%. Pri ovakvom računskom primjeru duhoviti engleski trgovački vještaci moraju se ujesti za usne.

O zabrani uvoza iz centralnih država ne može dakle biti govora ni za slučaj, ako bi državnici, koji ove čudnovate planove kuju, još u opšte imali prilike da mjerodavno govore, kad se bude utvrdjivala buduća trgovinska politika.

Živa plovidba Dunavom.

„Ungarische Post“ javlja: Plovidba Dunavom je ove zime podržavana gotovo sasvim bez teškoća. Ladje i šlepovi svih parobrodskih društava mogli su stalno raditi, i mnoštvo robe, — poglavito žito i kukuruz, — koja se na ovaj način prevozila, dostigla je nenadmašni uspjeh. Naročito vozni park dunavskog parobrodskog društva i ugarskog riječnog i pomorskog parobrodskog društva bio je neprestano zauzet. Oba društva su već sada primorana, da umnože znatno svoja saobraćajna sredstva i naručuju mnogobrojne nove ladje kod svojih i tudjinskih brodarških radionica. I plovidba je na donjem Dunavu sada u punom toku.

čovjeka. Snabdjeveni plavim naočarima, koji će spriječiti, da nam očni vid ne malakše, čekamo mi sa zategnutošću trenutak, kada će se peč otvoriti i izliti srebrena rijeka. Sad će, sad! Tako sjajan nije ni jedan vodopad planinski. To su rastopljene zvijezde sprovedene kroz čistilište. Nježno teku bijele vode dolje u crveni bazen, dugo, dugo. Sad se obrazuje na spoljnjem okviru sjenke, a izliv postaje sve lakši, sporiji i tamniji. Jedan se čovječuljak usudjuje, da sa štapićem usnemiri taj izliv, pa onda opet teče bistar i jasan.

Samo mlazevi ostanu. Jedan drugi golijatški čekrk zahvata sa svojim šapama sud i odnese nešto u stranu, te se malo ohladi.

U tom medjuvremenu je prostor ispunjen od malih brežuljaka. Tu su još razni oblici obrnuti, koji se drže usijani, kako za tim ne bi prsnuli. Ali je masa još suviše vrela. Kao brižljiva majka što čuva svoje mezimče, tako se vrela čorba prelije u drugi sud, pa se onda sadržina bazena preruči u drugi sud i tek otud lije u prepravljene forme, koje se zatvorene sa pepelom, u svojoj sopstvenoj toploti peku. Čekrcel se udale, peći su zatvorene, sve je mirno.

(Nastaviti će se).

Povećanje njemačkih duvanskih dažbina.

Iz Berlina se javlja: „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ iznosi osnovu zakona o povećanju duvanskih dažbina. Očekuje se čist prihod od 209,600.000 maraka, dakle za 72,600.000 maraka, više no do sada. Od ratnog dodatka na cigaretni porez očekuje se prihod od okruglo 87,000.000 maraka, tako da će višak cjelokupnog prihoda iznositi po predračunu 159,600.000 maraka. U ovom zakonskom planu utvrdjeno je između ostaloga i ovo: za neperadjeni lisni duvan treba carina na težinu da se podigne od 85 maraka na 130 maraka po metarskom centu. Carina za preradjen duvanski list treba za 55 procenata, za mrkvu za 43, za sječeni duvan za 57 procenata, da se povisi, a za duvan za žvakanje i burmut, da se udvosruči. Na cigare će se povisiti carina na 700 maraka, a za cigarete na 1500 maraka po centu. List od duvana, preradjen i neperadjen kao i cigare podleže osim propisanoj carini još i carinskom dodatku od 65 procenata od vrijednosti. Za cigare, koje su uvezene putnim saobraćajem, iznosi carinski dodatak 1700 maraka po centu. Mjera ratnog dodatka na cigarete iznosi za niže poreske obveznike 20 procenata, za više poreske obveznike 25 procenata od najveće maloprodajne cijene.

Treći talijanski ratni zajam.

Holandske novine donose objave talijanskih konzulata u Holandiji, kojom pozivaju na upis za treći talijanski 5% ratni zajam. Rashodni kurs je utvrdjen sa 97%. Zajam će se izdati u novčanicama od 100, 150, 1.000, 2.000, 10.000 i 20.000 lira po redovnom kursu. Isplata ovog zajma biti će poslije mjeseca januara 1925., a prije 1. januara 1941. godine.

Oskudica uglja u Italiji.

Naredbom kraljevskog državnog namjesnika opunomoćava se ministarstvo, da povisi tarifu na željeznicama i brodovima za putnike, prtljag i robu i to za 10%; i da se izvjestan broj vozova, odnosno brodova ustave. Ove su mjere preduzete zbog oskudice u uglju.

Amerikansko-skandinavski trgovina pod engleskom kontrolom.

Britansko poslanstvo javlja, da je otvoren jedan ured, koji će izdavati uvjerenja za izvoz američanske robe u skandinavskim zemljama.

CARO I JELLNER DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I. Deutschmeisterplatz 4.

rodužnice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst

preuzimaju prevoze sviju vrsti u balkanske države.

Upute badava.

SVAKI BROJ

„BEOGRADSKIH NOVINA“

prodavati će se u Beogradu i u krajevima posjednutim od c. i kr. četa po cijeni od 4 hel.
u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 6 „
u ostalim zemljama austro-ugarske monarhije po cijeni od 10 „
a u Njemačkoj po cijeni 10 pfen.

Mjesečna predplata staje:

za Beograd i posjednute krajeve 50 hel.
za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu 80 „
za ostale zemlje austro-ugarske monarhije R 1-20
za Njemačku M 1.—

Radnja u Kr. Milanovoj ul. 49
preko puta „KOLOSEUMA“,
dobila je veliku partiju cipela i čarapa muških, ženskih i dječijih, mast i gumu za \$ obuću, pertle i t. d. \$
:: PRODAJA EN GROS i EN DÉTAIL ::
c144

Preporučujem Bakalskim radnjama

razne vrste Chokolade i Fondant-Bonbone; sve vrste pirinča, kafe, zejtina, salame, konzerva, riba i t. d.
— po umjerenoj cijeni. —

Zeny Tajtazak c145

bakalska i delikatesna radnja Knez Mihailova ul. br. 37, predje „Šonda“.

Civilna predstava u c. i kr. Kinopozorištu (pregašnji „Koloseum“.

Petak, 10. marta 1916. godine.

Program:

1. Putne slike (prirodno).
2. Bijeli jelen i crni orao (drama).
3. Prokleta buva (komično).
4. GROFOV SIN (drama u 4 čina).
5. Traži se pas — čuvar (komično).
6. Polidor u svome stanu (šaljivo).

Početak predstave u 3 i u 5 sati poslije podne.
Blagajna je otvorena na 3/4 sata pred početak predstave.

::: Pridržava se pravo promjene programa. :::

Djeca ispod 14 godine bez pratnje starijih ::: ne mogu prisustvovati predstavi. :::

Mojim mušterijama.

Potraživanja MASTI bila su toliko velika, da nisam bio u stanju zadovoljiti ih.
U buduće potruditi ću se da se, uvećanim zahtjevima odazovem po umjerenoj dnevnoj cijeni.

Zeny Tajtazak

Kolonijalno-delikatesna radnja. Predje „Šonda“
Kneza Mihajla ul. 35. c205

Moja kemička čistiona i bojadisaona odijela, opet je za moje mušterije otvorena.

Anton Kellner

Bojadisar i kemički čistilac.

— BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. —
Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

Firma St. Sasson Zemun

gospodska ul. 19. preporučuje svoje bogato stovarište Ansichtskarte, Feldpostkarte, hartija i nirnberške robe. Cijene su vrlo niske.

Gospodinu

Nikodiju Stefanoviću
gjeneralu

Zdrava sam i ništa ne brini. Javi se ako možeš.

Odlikovanje zapovjednika „Möwe“.

Dresden, 8. marta.

Saksonski je kralj podario korvetnom kapetanu grofu Dohna Schlotzen, zapovjedniku „Möwe“ viteški krst vojnog reda Heinrichovog.

K. B. Leipzig, 8. Marta.

Mornarski savez njemačkih gospoja, ponudio je kapetanu kornete grafu Dohna-Schlotzen u 3.000 maraka, da ih po nahodjenju upotrebi za posadu „Möwe“.

Magdeburg, 8. marta.

Njemački je car primio u glavnome stanu zapovjednika „Möwe“, grofa Dohna Schlotzena i lično mu predao red pour le merité.

Zajam Italije u Engleskoj.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.

Amsterdam, 8. marta.

Engleska banka rješila je da Italiji izda zajam u iznosu od samo 180.000 funti, što najbolje pokazuje za koliko Engleska ima povjerenje u Italiju.

Kako se Rusija brine za porodice poginulih.

„Originalan izvještaj Beogradskih Novina“.

Stockholm, 8. marta.

Na jednu interpelaciju u dumi izjavio je zastupnik ministra finansije Kusminski, da vlada nema više na raspoloženju ni jednu kopejku za potpomaganje porodica poginulih u ovom ratu.

Ova izjava dovela je do sukoba između poslanika i vladinih zastupnika. Poslanik Šingarov rekao je, da je izjava Kusminskog zločinačka i da je vrhunac cinizma. Kusminski je odgovorio: Djeca poginulih nemaju prava da zahtjevaju pomoć.

Jedan rumunjski glas o ruskoj politici.

Originalan izvještaj „Beogradskih Novina“.

Bukurešt, 8. marta.

Pretresajući poslednji govor Sazonova „Moldova“ veli: Prirodno je što Sazonov s poduzrenjem gleda na Švedsku, jer ruska diplomacija nije mogla tamo da potkupi opoziciju. Tamo nema rusofila pod vodstvom ruskog poslanika. To samo može u Rumunjskoj biti. Ali bezobrazna ruska diplomacija pretrpiće poraz i u Rumunjskoj.

Francuski gubici.

2,560.000 ljudi protiv 600.000 Engleza.

Originalni brsojav „Beogradskih Novina“.

Amsterdam, 8. marta.

Poražavajući utisak u tajnoj sjednici učinila je u vojnoj komisiji vijest vojnog ministra Gallienia, da su Francuzi izgubili 2,560.000 ljudi, a Englezi samo 600.000.

Propast zajma entente.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.

Haag, 8. marta.

Novi milijardni zajmovi Engleske i Francuske u Americi propali su. Uzrok je sve veće nezadovoljstvo protiv Wilsona, tok bitke kod Verduna i rđav kurs poslednjeg zajma entente.

Nov napad aeroplana.

K. B. London, 8. marta.

Prema jednom saopštenju ministarstva vojnog, prilikom je posljednjeg vazdušnog napada u noći između 5. i 6. marta bačeno devedeset bombi. Nije počinjena nikakva vojnička šteta. Svega je poginulo trinaest lica.

Iz engleskog donjeg doma.

Značajna sjednica engleskog parlamenta.

K. B. London, 8. marta.

U donjem domu, povodom podnošenja predloga o zakonskom projektu za flotu, izjavio je Balfour, da je njemačka krstarica „Möwe“ uspjela umaći pred engleskim izvidničkim brodovima i pored sjevernog Islanda vratiti se u Njemačku, jer je plovila pod krimkom tovarnog broda. Balfour je i naglasio neophodnu potrebu povećanja flote. Tko ne gleda sa pouzdanošću u budućnost malodušan je čovjek. Churchill je naročito ukazao na opasnost, da se zaostaje u izvođenju flotnog programa i tražio povratku lorda Fishera. Admirala Hedworth

Meux oštro kritikuje Churchillov govor i rekao je uz opšti smijeh članova donjeg doma, da je Churchill zauzimao veliki broj mjesta, ali da bi bolje učinio, da se zadržao samo na jednom mjestu. On mu želi uspjeha u Francuskoj i nada se da će tamo i ostati.

Smrt biv. crnogorskog ministra Plamenca.

Beč, 8. marta.

„Jugoslovenska korespondencija“ javlja iz Cetinja: Bivši crnogorski vojni ministar general vojvoda Plamenac, rođak kraljevske porodice, umro je ovdje u 102 godini starosti. Sahrana serdarova, koji je u zemlji imao velikoga ugleda, izvršiti će se sa svim vojnim počastima.

Dnevne vijesti.**Novo konstituisanje gradskog odbora u Beogradu.**

Kao što smo doznali, dosadašnjem presjedniku odbora beogradskog dr. Levaju, na njegovu molbu, uvažena je ostavka. Tom prilikom Njegova Preuzvišenost gospodin vojni generalni guverner izjavio je dr. Levaju toplu blagodarnost na dosadanjem požrtvovanju punoga truda. Predsjedništvo odbora primiti će sada dr. Voja Veljković bivši ministar. Najzad su odbor popunili slijedeći članovi: Pavle Denić, bivši ministar gradjevina, Dragutin Godjevac, advokat, Mihajlo Popović, direktor državnih željeznica, Živojin Perić, universitetski profesor, Vasa Antonić pukovnik srpskog generalštaba u penziji i ministar spoljnih poslova, Milan Pavlović, industrialac i Dragutin Karaulić trgovac.

Pomenuta gospoda obrazuju ujedno i Centralno dobrotvorno društvo za Srbiju, koje je svoj rad počelo juče pod vodstvom kotarskog zapovjednika majora Franza. Kao vojni savjetnik pridodat je odboru poručnik Lohas. Novi je odbor bio prošloga utornika od strane kotarskog zapovjednika majora Franza predstavljen Njegovoj Preuzvišenosti gospodinu generalnom guverneru podmaršulu grofu Salis-Seewis, njegovom zastupniku generalmajoru Babiću i sadanjem zapovjedniku mosne brane i grada generalmajoru Röhnu. Njegova Preuzvišenost je pozdravio članove odbora srdačnim govorom i tražio od njih, da se pridržavaju uputa, koji im je dao kotarski zapovjednik i da svoju sposobnost upotrijebe za dobro naroda. Zatim je novog predsjednika u naročitoj audijenciji primio Preuzvišeni gospodin generalni guverner.

Danas u četvrtak po podne u 4 sata izvršiti će se svečano predstavljanje novo imenovanog odbora i novoga predsjednika u opštinskom domu, koje će predvoditi bivši kotarski predstojnik kotara zemunskog, civilni komisar dr. Juhn.

Slobodna prodaja brašna.

U svoje je vrijeme bilo seljankama iz domašaja beogradskog kotara zabranjeno prodavati brašno. Kako je sjetva ječma, pšenice, raži i zobi već prošla, ta je zabrana dignuta, pa je sad prodaja brašna i zrnaste hrane opet dozvoljena. Izuzima se samo još kukuruz.

Dobrotvorno veče.

Juče, u srijedu 8. ov. mjeseca, priredjeno je u sali „Kolarac“ dobrotvorno veče beogradskog garnizona austro-ugarske i njemačke vojske u korist beogradske sirotinje. Moralni kao i materijalni uspjeh večera bio je veliki. U idućem broju našega lista govoriti ćemo o ovom umjetničkom večeru.

Smrtne presude.

Sud okružnog zapovjedništva u Gornjem Milanovcu osudio je prijekim sudom 28. februara t. g. na smrt na vješala seljake Životu Radovića iz Ljubića, okruga rudničkog, zbog zločina ubijstva, izvršenog time, što je 2 novembra 1915. ubio u Ljubiću dva austro-ugarska vojnika na mučki način udarcima batine po glavi. U nedostatku vješala kazna je 29. februara 1916. izvršena streljanjem.

Isti je sud u Gornjem Milanovcu osudio dalje prijekim sudom 28. februara t. g. na smrt na vješala bivšeg srpskog vojnika Mila Maksimovića iz Bogdanaca, okruga užičkog, i seljaka Ljubinka Sizovića iz Gornje Gore, zbog zločina protivu državne oružne sile, učinjene time, što da bi austro-ugarskoj oružnoj sili naneli štetu i pored objave, da se mora predati svako oružje i municija, ipak ga nisu predali, nego su oružje, municiju i bombe sakrili u jednoj kolibi u okolini Kustunića, a pozivu jedne žandarmerijske patrola nisu se htjeli odazvati. Kazna je tako isto 29. februara strijeljanjem izvršena.

Zabranjeno je neovlašćeno kupovanje.

Neovlašćeno je kupovanje artikala za snabdjevanje kao stoke, vune, kože, sirove kože, krzna i tako dalje zabranjeno, a dopušteno je samo legitimiranim kupcima carsko i kraljevskog vojnog generalnog guvernera, a izvoz ovih artikala samo sa odobrenjem okružnog zapovjedništva u Beogradu.

Tko protivno bude radio, biti će najstrožije kažnjen.

Carsko i kraljevsko okružno zapovjedništvo grada Beograda.

BLAGODARNOST. Svima srodnicima, prijateljima i poznanicima, koji nam dadoše dokaza iskrenog saučesća povodom smrti nikad neprežaljene majke i starajke, gospoje

GERTRUDE BRAŠEL

i koji našu milu pokojnicu ispratiše do vječne kuće, izjavljujemo našu duboku blagodarnost.

Beograd, 7. marta 1916. Ožalošćena: Gertruda Brašel sa sestrama i ostalom porodicom. c244

Našem dragom i neprežaljenom

† DIMITRIJU DANIĆU

suplentu beograd. gimnazije

davaćemo godišnji pomen u nedjelju 28. februara (12. marta) poslije službe božije u 11 časova prije podne u Sabornoj crkvi.

Supruga Mara, roditelji Lenka i Dr. Jovan Danić sa sinovima. c240

Sa bolom u srcu javljamo tužnu vijest, da je naš mili i dobri suprug, otac, brat, zet i ujak

Josif M. Kalderon

čika Josif — trgovac

ispustio svoju plemenitu dušu u nedjelju 5. marta u 10 časova prije podne u svojoj 54-toj godini života, poslije tromjesečnog teškog bolovanja i ostavio nas da za njim vječno tugujemo.

Tijelo milog nam pokojnika sahranjeno je u ponedjeljak 6. marta u 11 časova na Sefardijskom groblju.

Najveću blagodarnost izjavljujemo visoko štov. gosp. Jakobu Sengeru njemačkom vojnom rabineru, za čast koju nam ukaza prisustvujući otprećivanju milog nam pokojnika do vječne kuće; Sefardijskom kantoru gosp. Bohoru Altarasu za dirljiv govor koji je držao i gosp. Dr. Milanu Crijenaku okruž. liječniku grada Beograda koji je bio tako dobar te ga je u teškoj bolci češće posjećivao. Isto tako i ostaloj rodbini, poznanicima i prijateljima koji ga do vječnog boravišta spraviše a naročito milom rođjaku gosp. Avramu i Mariani Benaraju, gosp. Mandilu i mnogo štov. porodici g. Moše Teste koji su nas u teškim trenucima tješili i tugu nam blažili. Mir pepelu njegovom.

Beograd, marta 1916. Ožalošćeni: supruga: Mariana Kalderon rođj. Sasson; sinovi: Mevorah, Majir, Moritz; kćeri: Helena, Julia; brat: Leon Kalderon; snajka: Blanka. c230

Pored sveg zauzimanja i dobra činjena, kao rijetko, Bogu je bilo ugodno, da naša dobra i nikad neprežaljena

† ŽIVKA

poslije dvomjesečnog bolovanja od zadobivene bolesti u bjezaniji do Kruševca u svojoj 40 god. starosti, ispusti svoju plemenitu dušu 2. marta ove god. u 2 sata po podne po novom, koju uz ušešće građanstva, sahranismo 4. ov. mj. na novom beogradskom groblju, parcela 17. br. 292. Izvještavajući o ovom našem prevelikom udarcu srodnike, prijatelje i poznanike, ne možemo propustiti, a da i ovim putem ne izjavimo svoju srdačnu blagodarnost svima onima koji joj odaše počast, te je odpratiše do njene vječne kuće. Najtopliju pak blagodarnost izjavljujemo: našoj komšiki g-dji Živki Nikolić kao i g-ji Anki Dimitrijević, koje joj se kao majke staviše na službu za života. Isto tako i g-ji Anki M. Dimitrijević što je spremi i na usluzi nam se našla. Odazivanje građanstva i gornjih gospoja dosta nas je utješilo zašto neka je svima hvala.

Mart 1916. god. Beograd.

Za naviek ožalošćeni: suprug Milivoje T. Jovanović, kći Emilija, sestra Jelena, ujak Jovan Cvetković, tjna Mica, zet Ljubomir Nikolić, c259 zaova Kata i ostala rodbina.

MALI OGLASNIK.

LJEKARSKA POMOĆ.
Zubni i očni ljekar i operator
med. Dr. J. Stanković
ordinira od 9—5 sati.
Beograd, Kapetan Mišina 3.
213 —1

Cjelokupnog ljeakarstva
Dr. Nadežda Stanojevićeva
ordinira od 2—4 po podne
Stan: Sv. Savska ul. 1 —
preko puta Hotel „Slavije“.
c 111

ZUBNI LJEKAR
Ljubica Stanojevićeva
vrši pregled od 11—12 sati
prije podne, a lječenje preko
cijelog dana.
Stan: Sv. Savska ul. 1 —
preko puta Hotel „Slavije“.
c 111

KUPOVINE I PRODAJE.
Na prodaju
jedna salonska garnitura kao
jedan orman za odelo. Upitati
Bitoljska 36 Parter. c252—2

Kupujem prazne flaše
bijelet od konjaka po 7/10, 5/10,
3/10, 2/10 i 1/10, kao i flaše od
vina i likera sa ili bez etiketa.
Plaćam dobro. Ponude admini-
straciji ovog lista pod „flaše
223“.
223—2

Na prodaju vrlo jeftino
jedan fini pisajući sto od ora-
vine. Četiri stolice za salon
prevućene pirotskom tkaninom.
Jedno veliko ogledalo sa po-
stoljem i mermer-pločom. Jed-
dan fini kredenc za trpezariju.
Vidjeti se može svakoga dana
od 10—12 sati prije podne u
Bitoljskoj ulici 32, lijevo.
c218-2

2 upotrebljena ormana
za led (ledenice)
traže se odmah da se kupe
Zenny Tajtazak
delikatesna radnja
Knez-Mihajla ul. 37.
c209—2 kod „Sonde“.

Na prodaju odmah
salon, spavaća soba i namje-
štena kuhinja u Prote Mateje
ul. 36. Upitati u Makedonskoj
ul. 16 (Kožarska radnja).
c181-2

NAMJEŠTENJA.

Kome treba,
da se sklope zamršeni računi,
— knjige — bilo na srpskom
ili njemačkom jeziku neka se
obratiti preko uredništva ovoga
lista pod znakom „Z 251“ na
izvežbanog starog knjigovodju
čija tridesetogodišnja praksa
jamči za tačnost i ispravnost.
c251—3

Traži se jedan vješt i iskusn
vinogradžija
javiti se: Uzun Mirkova ul. 5.
c239-3

Bogoljub S. Stojanović iz
Palanke potrebuje
dva sposobna radnika
na velikom poslu. Tko želi
može doći i stupiti odmah.
c222-3

Student prava,
koji je s odličnim uspjehom
svršio Državnu Trgovačku Aka-
demiju i proveo godinu dana
kao knjigovodja, traži odgova-
rajuće mjesto u kakvoj trgo-
vini ili trgovačkom preduzeću
za skromnu nagradu. Ponude
slati na adresu ovog lista pod
„Th. D.“ ili Molerova ul. 50.
c229-3

Kuharica
i za ostale kućne poslove, traži
mjesto za skromnu nagradu.
Mladja žena, austrijanka. Upi-
tati: Zmaj od Noćaja ul. br. 13
(Kraljev trg). c219-3

Tražim napoličara
sa ženom
za baštu za usjeve sa vino-
gradom od 3000 čokota i voč-
njakom od 250 raznih rodni
drveća. Za uslove obratiti se
sopstveniku: Mitru Jovan-
oviću, trgovcu, Miloša Veli-
kog ul. 57. c. 201-3

STANOVI.

Izdaje se

meblirana soba sa salonom
u centru varoši. Za uslove
obratite se. Pajsijeva ul. 5.
c255—4

Dve meblirane sobe
za dva samca
izdaju se odmah jeftino.
Upitati u kafani „Rumunjski
Kralj“. Kraljice Natalije ul. 72.
c256—4

U Vasinov ul. br. 13 i 15
izdaju se

dva dućana, magacin i
garaža

od 1. marta. Upitati u istoj
kući na gornjem spratu.
c249-4

Kuća zasebna

sa 7 odjeljenja izdaje se odmah
pod kiriju za 30 din. mjesečno.
U istoj kući ima peč na pro-
daju, veća podesna sa kafane
ili veću familiju „Patent“ ploče.
Ratarska ni. br. 147. c220-4

Izdaje se odmah

stan sa namještajem

(kuhinja i spavaća soba) u Ku-
manovskoj ul. 2 I. kat. c183-4

Soba sa zasebnim ulaz-
kom, elektr. svjet-
lom, zgodna i za kakvu malu
kancelariju, po potrebi i sa
namještajem, izdaje se.
Obilicev-Venac 29. do „Ru-
skog Cara“. 224 —4

RAZNO.

Molimo da se javi gospođi
Jovanki Rajić

u Gornjem Milanovcu ili Valje-
vu, da joj je kuća u redu i da
se što skorije krene za Beograd.
Čuli smo da su joj sva tri
sina i zet sa djecom zdravi.
Ruža.
c257—5

Luki Živiću,

Kraljevo.
Kuća i stvari vrlo dobro, ta-
kodje i Aničine. Dućan je u
redu; sa radom i životnim na-
mirnicama dobro je. **Dragutin**.
c250—5

Nikola Džinić — Vrnjci
Pozivate se da što prije do-
djete. 235-5

Stolovi i stolice

za bife ili poslastičarnice daju
se na poslu uz kauciju. Upi-
tati u administraciju pod „sto-
lovi 225“. c236-5

Miši Nikoliću

Kruševac
Stigli smo u Beograd zdravi
i zadovoljni. Dodji! Baba Julia
je umrla. **Mijatović**. c242-5

Gospodinu

Vučku Milenkoviću
trgovcu

Trštenik
Molim javite gospođici **Leo-
kadiji Heissig** da sa Borkone
odmah dodje, jer je potrebno.
c243-5

Todoru Romanoviću

Užice
Javljam ti da smo kući isto
onako zatekli kao što smo je
i ostavili. Pozdrav **Dragutin**
i **Danica**. 237-5

Peri Petroviću

Kraljevo

Stvari u Miloševoj sve su
sačuvane, a u Takovskoj pri-
lično oštećene. **Krušedolska 14.**
c247-5

Gospodinu

Mihailu Vučkoviću
trgovcu iz Šabca

Vrnjačka Banja

Molim javite porodici **Tiho-
mira Nikolića**, vinara da sam
stigao kući i našao kuću u
ispravnom stanju; da odmah
dodje kući radi obnavljanja
trgovine. Mome dolasku da se
ne nadaju jer je nemoguće.
U slučaju bolesti neka dodje
Pava sa djecom; vrlo potrebno
je zbog obradjivanja poljskog
dobra. **Jakov Vukosavljević**.
c246-5

Izgubljeno

Jedan žuti kožni novčanik u
kome je bila jedna veća svota
novca (u krunama, dinarima
i drugim novčanicama) izgub-
ljen je na putu od Jevremov
ul. preko Velikog trga (pijace)
do Terazije u petak 3. III u 1/23
po podne. Pošteni nalazitelj
umoljava se, da novčanik preda
našoj administraciji, Čubrina
ul. 3, a kao nagradu dobiće
10% (deset od sto) nadjene
svote. c234-5

Mrtvačke sanduke

proste i fine ima na prodaju
stolarska radionica **Ilije Mo-
kranja** Hajduk-Veljkov vijenac
br. 13. Prima svakovrsne sto-
larske narudžbine. c215-5

Rudolf Stern

tapetarski majstor prima sve
poslove spadajuće u toj struci.
Upitati u delikatesnoj radnji
do „Grand Hotela“. c217-5

Ruži Nikolić

Trstenik.

Ja sam zdravo doputovala.
Zbog sredjivanja stvari moram
ostati još. Potrebno je, da svi
dodjete. **Koka**. c225-5

Spremna hotelska
kuvarica

po rođenju Njemica, traži na-
mještenje. Upitati: **Kralja Alek-
sandra 57.** c200-5

Gospođi Arambašić

Čačak

Putovali smo vrlo dobro i
sretno smo stigli. Vaša kuća i
sve u njoj u ispravnom stanju.
Gospođa **Persa Stamenko-
vić**, Beograd, Jevremova ul. 18.
c259-5

Radnja

Staklarsko-porculanska
Ignjata Freudfelda i druga
kralja Petra ul. 72.

otvorena je i prodaje po po-
voljnim cijenama kako na više
tako i na manje. c147—5

Bečka „Feinputzerei“

preporučuje se poštovanoj pu-
bliki. **Pere i pegla** najčistije
sa najbrižljivijom poštudnom
veša.

„Hochglanz“ — Pegleraj
Čika-Ljubina ulica 6. 54

Gospođi

DARINKU

Dragana Stevanovića

inženjera u Gornjem-Milanovcu
izvještava njena zaova **Sonja**,
da joj je javljeno, da su pri-
atelj **Jova, Dragan, Dragi** i
Pavle zdravi. **Stojan** i **Pavle** su
u Rimu. c 197—5

Bravarska radnja

Lomina ul. br. 44.

Vršim opravke šporeta, kreveta,
brava, ključeva, vodovoda, klo-
zeta, kupatila, zapušene kana-
lizacije i t. d. **Boža Gjurić**
prije **M. Vujić**. c192—5

Bravarsko-instalaterska
radnja
Jankovića i **Stanimirovića**
Resavska ul. br. 63a

Preporučujemo svojoj poštova-
noj mušteriji našu dugogodišnju
radnju. Vršimo bravarske oprav-
ke kao šporete, čunkove, rerne,
ključeve, kapije, ograde i t. d.
Preduzimamo instalacije vodo-
voda po kućama, kupatila, umi-
vaonika, klozeta, kuhinjskih
česama, pivskih aparata i t. d.
Brza usluga i solidne cijene.
S poštovanjem
Panta Stanimirović
bravar c157—5

NESTALI.

Gospođa

Katarina Bukovala

i sin joj

Joca Bukovala

činovnik bivšeg kr. srpskog
ministarstva narodne privrede
umoljavaju se, da dadu vijest
gdje se i kako se nalaze. Umo-
ljava se isto svatko, tko o
njima šta znade. Vijesti se
upravljaju na otpравништво lista.

Mihailo Spasojević

star 17 godina, strojevni bravar
nestao je na putu od Kruševca
za Kragujevac. Tko je u stanju
dati ma kakva obavještenja o
njemu, moli se, da to što prije
učini gospođi **Danici Spasoje-
vić**. Karagorgjeva ul. 47.
c216-6

PREDAVANJE.

Školovana učiteljic
daje satove njemačkog, fr-
cusnog i srpskog jezika.
Bingulac, **Kralja Petra** ul.
br. 67-II. c2

Jedan gospodin iz Uga-
traži

inteligentnu učiteljicu
(Srpkinju) zarad učenja
škog jezika. Ponude pod
teljica 226* administraciji o
lista.

Perfektna učiteljic

koja je više godina na št-
probavila daje satove iz
mačkog, francuskog, enges-
talijanskog i srpskog jez-
Zeleni vijenac 13, parter.
U istoj kući daju se i
sovi klavira. c2

Našem milom sinu — bratu

MILOŠU STANKOVIĆU
medicinaru

dat ćemo godišnj i pomen u subotu 27. februara t. g.
u crkvi na novom groblju u 10 1/2 časa prije podne.
OZALOŠČENI: otac **Dr Jovan**, mati **Draga** i
sestra **Ljubica**.

Tužnim sreem javljamo našim
srodnicima i prijateljima da ćemo
našem dobrom i nikad neprežalje-
nom suprugu, ocu, svezru i dedi

Ljubinku L. Petroviću

književniku

dati četrdeseto-dnevni pomen u
subotu 11./III. (27./II.) u 10 ča-
sova prije podne u Voznesenskoj
Crkvi.
c203

Ožalošćena porodica.

KOLONIJALNO-BAKALSKA RADNJA

Pavlović i Pantelić, Beograd

Makenzijeva ul. br. 74.

**dobila je veliku količinu kolonijalno-bakalske i delika-
tesne robe kao :**

- kafu vrlo dobru **K 6—** bonbone fine
- šećer „ 1-80 karamele
- odličan kakao u prahu „ 10— čokolade sa mlijekom „Nestle“
- čokolade za miješenje biskvita
- sardine ratluka
- ruse — ribe meda

- cigure
- sapuna za umivanje
- sapuna za veš
- vešplava
- štirka
- svijeće — „Milchkerzen“ i t. d.

Cijene najniže!

c 194

Cijene najniže!